

ABONAMENTUL
Pe an an : 24 Cor.
Pe an an : 12 €
Pe luna : 2 €

Mod de abonare
Pe an an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Mod de săptămână pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 21.

Bancă culturală.

De Ioan Russu Șirianu.

Propunerea domnului dr. M. Cristea, făcută în sinodul dela Sibiu cu privire la înființarea unei *bănci culturale* din care să se ajute școalele românești, a stârnit adevărată furtună. Valurile nu s-au potolit încă, ci chestia tot mai continuă să preocupe pe fruntașii vieții noastre naționale.

Mai tare s-au alarmat, se înțelege, cei dela bănci. »Revista Economică« a și grăbit să scrie articoli aspri, a căror tărie a slăbit însă mult prin lămuririle ce a dat dl dr. Cristea. Dacă nu înțelege adică să se facă o bancă *a preoților*, cum s'ar zice, ori *bisericească*, unde numai fețele bisericești ar avea cuvântul, ci dorința îi este ca banca să fie condusă de cei mai pricepători specialiști, de bărbați luminați și cu inimă, cari au dat deja dovezi de hărnicie și credință lor. Si întâia de căpetenie să fie adunarea la un loc a unor acționari cari să se mulțumească cu puțină dividendă, ca astfel cu atât mai mult să rămână pentru susținerea școalelor în satele sărace. Se înțelege, mai ales averile bisericești să fie folosite în acest scop și fără îndoială, preotimea întreagă să facă, în privința asta, apostolatul cel mai sincer.

Cine ar putea să aibă cuvânt împotriva unui plan astădat de măret?

Nu se poate săgădui însă nici aceea, că planul nu s'ar putea desăvârși fără oarecare zguduiri și este un mare interes național că atunci când vrem să clădim ceva, să nu slăbim alte așezăminte cari au slugit poporului.

Bănci ca »Albina«, Victoria«, »Bihoreana«, »Timișana«, »Ardeleana« și altele cari vin după ele, azi nu se mai pot teme de nici o concurență, atât sunt de solide. Cine nu știe însă, că sunt o mulțime de alte bănci mici, provinciale cari ori pot să cadă grămadă, ori numai făcând adevărată cămătarie să mai putea susține când plănuita *bancă culturală* le-ar luă banii bisericești și sprijinul puternic al preotimiei. Si dl Cristea și noi toți nu putem adică înțelege banca nouă culturală decât așa, ca ea să se razime în primul rând pe capitalul bisericilor și pe întreg sprijinul moral al preoților și învățătorilor. Acții ar subscrive în primul rând mitropolitii și episcopii și toți cei ce sunt în slujba bisericiei și școalei. Banii depuși azi la alte bănci ori acțiunile, bisericile, bine înțelese, li-ar investi la noua bancă. Si cu cât nouă așezământ ar prinde rădăcini și lumea românească s'ar pătrunde tot mai mult de sentimentul jertfei pentru școală, cu atât și cler și mireni și-ar retrage banii dela alte bănci pentru a întări banca culturală.

Ceeace, fără îndoială, ar pune pe d'oparte capăt stăruinții de a se face și câte două bănci românești într'un singur sat, pe de

ală parte ar pune sfârșit băncilor mărunte înființate adesea din ambiție deșartă ori pentru căpătuirea unora ori altora, iar în definitiv pentru exploatarea poporului. Avem în privința asta atâtea pilde triste, încât desfă orice contracicere. Nu se poate invoca apoi nici *departarea*. Azi, când în toate pările este drum de fer, telegraf și telefon, nu există distanță și agenții de azi ai actualelor bănci, în mare parte preoții și învățătorii, vor putea înlesni țăraniilor împrumuturi dela banca nouă.

Așa, că pe când băncile zidite pe temelii tari (în centre comerciale unde au ajuns la o soliditate generală, în cât au legături cu băncile mari străine) își vor urma calea ne tulburate de noua bancă, celor mici li se va face o concurență sănătoasă și chiar necesară vieții noastre naționale.

Nu putem socoti drept stare sănătoasă imprejurarea că sunt bănci cu mici capităluri și puține depuneri și totuși la scoaterea dividendei ele își piept cu băncile mari, cari au trecutul lor de muncă stăruitoare și fonduri de rezervă considerabile... Este apoi nevoie, peste tot, ca să se obișnuiască și »capitaliștii« nostri cu dividendă mai puțină și să se gândească și în înlesnirea ce trebuie făcută poporului îngreunat de multele sarcini publice, încât abea mai răsuflă... Știu, că mulți dintre capitaliști zic: »Facem cum vrem cu banii nostri«, și nu se poate mărgini nimeni în ce privește întrebuițarea banilor săi. Să nu uităm însă, că mulți au ajuns acționari — împrumutând și e cu dreptate, că dupăce băncile noastre s'au întărit din camăta plătită de popor (iar nu din întreprinderi industriale ca băncile străine) să se gândească nu numai la acționari, ci și la popor.

Gândul acesta, avem nădejde, s'ar întări prin înființarea băncii culturale.

Si noi credem că se va și înființa această bancă. Întâi pentru că are multe rezonante propunerea dlui dr. Cristea, a doua pentru că știm: I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu, bărbat fără îndoială energetic și cu mult simț practic, se preocupă de mai multă vreme de căt mai practica investire a banilor bisericești.

Cu toată buna intenție însă, chestia e mult mai gravă decât să poată fi rezolvată prin votare, în sinod ori congres, ci dacă e vorba să se pună temeiul unui așezământ epocal, trebuie chemată o anchetă, comisie de bărbați pricepuți de bancă și alți fruntași mireni și din cler. Acum, când este atâtă trebuință de o lucrare armonică pe toate terenele vieții noastre publice, ar fi primejdios să se purceadă la întemeierea unui așezământ economic fără a se asculta și a se ține socoteală de părerile celorce o viață întreagă au muncit pe acest teren.

O deplină înțelegere trebuie să dominească de altfel cu atât mai osebit, cu cât

noi ne închipuim că la înființarea acestui așezământ trebuie să prepondereze mai presus de toate — *spiritul de jertfă*.

Ne place a crede anume, că între cele vre-o 160 bănci românești, se găsesc 10 cari ar putea subscrive acții în valoare de 10.000 fără a pretinde zece ani, de pildă, nici o dividendă.

S'ar găsi alte 20 bănci, cari să subscrive câte 5000 coroane și alte 100 să subscrive câte 500 coroane.

Asta ar face într'un condeiu 250.000 coroane.

Dintre cei vre-o 8000 căturari români iarăși s'ar găsi o sută care să subscrive câte o miile, sub aceleași condiții ori chiar dăruind pe veci sumele de mai sus dupăcum s'ar putea găsi cel puțin 2000 care să dea câte 50 coroane, ceeace ar face 270.000 coroane.

În cele 3000 de sate în cari avem țărani cu stare, iarăși să zicem că am găsi numai o miile țărani care ar subscrive câte 100 cor. ar face 100.000 coroane și altă miile care să subscrive câte 50 cor., ar face alte 50.000 coroane.

S'ar găsi apoi biserici, cari să subscrive și ele cel puțin 50.000 cor. sub aceleași condiții, așa că banca culturală s'ar înființa cu un capital de peste 700.000 cor., al căror venit 10 ani de arândul parte s'ar capitaliza, parte s'ar da ca ajutoare.

Adaogeți apoi veniturile dela banii bisericești depuși, și veți ajunge la convingerea că un lucru mare s'ar face.

Credem chiar mai mult: *tot acest capital de fondare să fie ofrândă generoasă pe altarul național*, toți acești acționari să pună pentru vecile la dispoziția *bisericii* (a băncii culturale) această sumă.

Am da astfel cea mai strălucită dovdă de recunoștință pentru poporul care prin veacuri de robie ne-a păstrat întreaga comunitate sufletească și este și azi singurul isvor de putere și îmbogățire. Am dovedi astfel *prin fapte*, că îñem să întărim neamul!

Pentru a se intrupa însă o ideie mare, pe lângă hotărâre mare, trebuie stăruință, bunătate și cumpenire, *mai ales cumpanire a lucrărilor*.

Ar fi trist, din cale afară, dacă atâtea suflete luminăte și calde n'ar ști să ajungă la o înțelegere și să întemeieze un așezământ care să fie sprijin culturii noastre naționale greu primejdios. Că zadarnic am avea mii de bănci, cu milioane capitaluri: dacă am slăbi în ce privește *sufletul românesc*, perduți am fi. Iar suflet, simțire națională, *numai prin cultură națională* se poate susține!

Noua bancă s'ar face dar nu având în vedere interese materiale, ci interesul suprem național: întreaga noastră forță economică să o punem în sprijinul *culturii românești*!

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-útcă 20.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Manuscripte nu se înapoiază.
Telefon pentru oraș și comitat 502.

Sașii împotriva noului proiect apponyian. Noul proiect de lege al ministrului Apponyi despre învățământul poporului gratuit, prin care se pregătește o nouă lovitură școalelor confesionale, a produs și în sinul compatrioșilor noștri sași o mare agitație. Comitetul cercual săesc din Sibiu, întrunindu-se Vineri după amiazi, a votat următoarea rezoluție energetică:

>Comitetul central săesc (Kreissausschuss) din Sibiu își exprimă indignarea sa asupra faptului, că deja la un an, după articolul de lege 27 din anul 1907 a amenințat în modul cel mai grav școalele confesionale în existența lor autonomă, se pregătește din nou un amestec în dreptul de dispunere al confesiunilor susținătoare de școli prin proiectul de lege al ministrului de culte și instrucțiune publică despre >gratuitatea învățământului poporale<, prezentat în 1. l. c. camerei. Nu contra principiului învățământului gratuit, care a fost deja executat în cele mai multe state culturale moderne, trebuie să protestăm, ci contra faptului, că despăgubirea care li se cuvine necondiționat susținătorilor de școale confesionale pentru ștergerea didacticului, este legată de condițiuni oneroase și din punct de vedere al autonomiei neacceptabile. Comitetul cercual consideră deosebita dispoziție, că școalele poporale nemaghiare să extrudeze certificata școlare și să poarte registre și în limba maghiară, de nejustă și necorectă. Comitetul protestează contra tendinței de maghiarizare, deși ascunsă dar ușor de recunoscut, a proiectului și învăță pe reprezentanții din dietă al orașului Sibiu să respingă și să combată acest proiect, când va fi pus la ordinea zilei pe baza motivelor amintite.

Averea mănăstirilor sârbești. Referitor la averea mănăstirilor sârbești de pe teritoriul statului ungur, care face rotund vre-o 35.000 de pogoane și care aduce un venit anual de peste un jumătate de milion, congresul bisericesc din Karloca a declarat, ca în viitor să fie administrată de încredințării congresului, deoarece averea aceasta nu e posesiunea mănăstirilor, ci a bisericii naționale sârbești. Despre administrarea averilor mănăstirești congresul a elaborat și un statut, care a fost săcșionat de regale. În contra acestui statut societatea călugărescă dela mitropolis de Karloca a întocmit acum un memorandum, care a apărut și în tipar. Memorandum arătă pe larg nedreptatea ce s-a făcut prin secularizarea averilor și profeșește, că decisiunile majorității radicale a congresului nu se vor putea executa, deoarece de-

cisiunile singurătice sunt contradictorii și lacuoase.

Cântec de sirenă. Suria imperialismului maghiar >Budapesti Hirlap< în numărul său de ieri se arată că înălță foc de articolul fruntașului săs Ewald Neugeboren, redactorul organului dela Sibiu >Sieb. D. Tagblatt<, articol comentat cu simpatie și de noi — și în care se inflăcă după merit politica trădătoare de neam a deputatului dela Cohalm, Eitel. Dl Neugeboren a arătat cu argumente lapidare primejdia polipului șovinist, care suge cu vremea toată vaga națională a fraților noștri germani din țară. Imperialista sare alarmată de primejdia pangermanismului și cu multă dulcescă, cu glasuri de sirenă momente pe >bravile și sași și svabi înspire reduta >idelic<, singură chemată să asigure veci de veci bunăstarea și felicitate nemților din Ungaria prin privilegi că în trecut. Dacă momentele cu >ideea< n-ar ajută, gata pentru orice eventualitate, imperialista înaltă spec-trul hydei naționalităților, care li înghită pe înacetul și cu siguranță pe sași și svabi. Argumentează că de atâtă ori cu datele statistice nereale, calese tendențios. Spune, că în comitatele Târnăvelor, Murăș-Turda și Sibiu sași sunt de jăzdrobi în parte de mojohul românilor și că în Transilvania și Timiș numai halal purtăril de grije a statului și au putut menține numărul.

Frații noștri germani vor putea să judece singuri și să altăgă între sinceritatea glasului de luare aminte a fruntașului Neugeboren și între perfidia imperialistă. Dacă mal e un strop de demnitate națională și din constiția apărătorilor unui neam mare, superior în cultură, — sculure amortea și apăția ce poate să le devie fatală.

Din România.

DI Dlm. Sturdza, președintele consiliului de miniștri și ministru ai afacerilor străine, a fost decorat de guvernul republicei franceze, cu ordinul Legiunea de onoare, în gradul de mare cruce.

Aceasta este o înaltă și excepțională distincție, pe care guvernul francez nu o acordă de căt foarte rar.

În România numai M. S. Regele posede acest înalt ordin.

Această distincție a fost acordată președintelui consiliului, cu prilejul încheierii conveniției comerciale cu Franța.

Serbarea federală a societăților de gimnastică. Dumineacă la orele 2 p. m., societățile de gimnastică, încep să se adune la grădina Cismigiu.

La orele 3 se formează cortegiul având în cap muzica regimentului 4 Ilfov nr. 21 și comitetul federatiunii cu președintele său dl general Năsturel și dl colonel Petrescu, vice-președinte.

Urmăză apoi societățile în ordinea următoare: Societatea centrală de arme și gimnastică, din București, soc. Turnverein, soc. Aurora, soc. Populară, Înainte, Vîitorul, St. Sava, Apărătorii Patriei, Sportul din Ploiești, soc. de gimnastică și sport din Brăila, Vîitorul din Craiova, și. a.

Cortegiul ieșind din Cismigiu prin intrarea Carmen Sylva, pornește pe străzile Luterană, Fântânei, calea Victoriei, str. Carol, calea Rahovei, 11 iunie, până la Arene.

Po tot parcursul o mare mulțime, așteptă trecerea cortegiului.

La orele 5 fără un sfert, sosesc AA. LL. RR. Prințipele Ferdinand și Prințipele Carol în automobile și sunt primiți de dl ministru Haret, dl general Averescu, ministru de răsboi și de domenii, generalii Gr. Năsturel, Olgăru, Constantinescu, colonel Petrescu și alte persoane oficiale.

După sosirea Principelui Moștenitor, cortegiul societăților își face intrarea în Arene, având în frunte pe dl Ionescu, Inspectorul general al gimnasticii și conducătorul exercițiilor de gimnastică. După cântarea imnului regal, de către corul societăților, sub conducerea dlui profesor Kirlac, se incep exerciții de gimnastică.

S-au remarcat în special elevii societății Vîitorul din Craiova sub conducerea dlui T. Gorgescu, societățile Populare sub conducerea dlui St. Velescu, >Înainte< și >Vîitorul< sub conducerea dlui D. Ionescu, soc. Turnverein și a elevilor liceului St. Sava.

De asemenea au fost foarte mult aplaudate dansurile naționale executate de elevii societății >Centrale< și >Populare<, executate sub conducerea dlui St. Velescu.

De asemenea s-au remarcat exercițiile elevilor din Ploiești, sub conducerea dlui Tutunaru.

La orele 7 jum. serbările la sfârșit, în mijlocul entuziasmului general.

Vastul amfiteatră al Arenelor Române, a fost tixit de lume.

Altelele Lor Regale, păreaște arenele și sună viu aclamații de publicul present.

Formându-se din nou cortegiul, pornește spre localul federatiiei din str. Apolodor, unde și de pun drapelele.

La orele 9 seara a avut loc o serbare de gimnastică și muzică în sala Ateneului.

Sala a fost literalmente plină de lume.

Serbarea s'a inceput la orele 10, prin cântarea imnului regal de către muzica regimentului 4 Ilfov Nr. 21.

A urmat apoi, mai multe exerciții libere de

apărători să lasă din pădure și să străbată pâni la tunurile că revârsau focul.

Trecuse deja de amiază binișor, oamenii noștri începând să părăsească rând pe rând coilebele del Vinalev; pierderile sunt din ce în ce mai mari; în pădure trupele se amestecă, conducerea unității e eschisă. Soldații singuratici nu mai sună sub supravegherea ofițerilor. Situația e extrem de dureroasă, oamenii nu mai văd înimicul, nici chiar înflorătoarele baterii, cari deja de ore întregi revârsă fără incetare moarte și pustuire asupra lor — și totuși sunt nevoiți să stea locului.

Pentru problema asta e insuficientă puterea morală a oricărora oameni. Mulți însă aproape ameții, se slăbeau aproape inconștienți să ajungă până la marginile pădurii, unde cădeau fără putere grămadă. Soldații singuratici, ba chiar și trupe mai mici se deslipesc, năzuiesc să se retragă, ajungând până peste podul Bistrizel și pe fjurmărul de dincosci sunt strânși iarăși la un loc.

E cunoscută întrenirea regelui Wilhelm în acestea clipe de disperare. În tabără cea mare toții păndeau cu privirele ajințite sosirea armatei moștenitorului de tron, care întârzie mereu, — numai regale își păstră liniste și nu s'a lăsat ademant nici pe o clipă de gândul retragerii.

În statul major al nostru stau astfel lucrurile. Generalul comandant (bolnavul Schmidt, care

POIȚĂ ORIGINALĂ A >TRIBUNEI<.

In pădurea dela Sadova.

— Broșura unui general prusian. —

Generalul prusian Pelet-Narbonne a scos o broșură intitulată >Carnetul unui adjutant prusian despre răsboial din 1866<. Pelet-Narbonne descrie foarte plastic îndeosebi lupta dată de-a lungul râului Bistritz, lângă pădurea dela Sadova cu ocazia dezastrului dela Königgrätz. Critică obiectiv lupta generalilor prusieni și nu retace acărările armatei prusiane. Arată că numai soșirea moștenitorului de tron cu trupe de înălțire a încinat cumpăna îsbândei pe partea prusienilor, căci trupele lor fiind sub conducerea generalului Schmidt, un ofițer bolnav și trupește și sufletește, erau aproape de petre în piața de granate ce cădea asupra lor din tunurile austriace. Descrierile lui Pelet-Narbonne sunt deosebite de încredere, căci însuși luate parte la luptă ca adjutanțul comandant corporul de armă nr. 2.

Broșura se extinde abia pe 60 de pagini și parțial covârșitoare se ocupă de amăruntul sănăgerosel lupte dela pădurea Sadovei de-a lungul râului Bistritz. Soarta luptei depindea de menținerea malurilor Bistrizei. Râul demarcă linia

extremă a terenului de menținut. Armata prusiană se postase în pădure îndărâtul râului și dacă austriacilor le-ar fi reușit să-l scoată din pădure până să nu sosă moștenitorul prusian, îsbânda ar fi fost pe partea lor. Aceasta era căt pe căt să le succedă austriacilor, căci tunurile lor revârsau din zeci de guri asupra pădurii șrapnecile și granatele începând din zorile zilei memorabile și până târziu după amiazi. Iată cum descrie Pelet-Narbonne această situație infernală:

>... Așa durează astă (ploaia de granate) ore întregi. Batalioanele, cari deja erau în picioare cu mult înainte de miezul nopții, sleite de puteri nu mai puteau desvoia decât o debilă rezistență și mulți dintre soldați reduși la o stare de inconștiență și pe acolo în piața de granate, treând prin somn în gura morții.

Însă atacul dușmanului îndrepăiat asupra marginii de pădure e respins cu un foc înțețit și tot mai multe batalioane noii năvălesc în pădure cu strigăte de hura; hulețul în pădure e infernal, căci la bubuitul de tunuri, la ropotul de puști și la pocnetul groaznic al granatelor în explozii se adaoage sgomotul căderii ramurilor și frângerea copacilor, — păreă că suntem într-un cazan diabolic.

Precum nu î-a succes dușmanului să pătrundă în pădure, tot astfel nu le-a reușit nici vitejilor

Mare magazin de tot felul de haine bisericești, prăpori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prejuri și modele trimitem cu placere.

In atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculume, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prejuri trimitem cu placere.

Pe omul nostru expert il trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

gimnastică, executate de membrii societății »Vilitorul«, sub conducerea dlui D. Ionescu, inspectorul școlar naștel și președintele acestei societăți.

Membrii societății Turnversan, au executat mai multe exerciții la paralele.

A produs o admirabilă impresie, o horă compusă din 12 elevi al liceului Sf. Sava, din care 6 travestiri ca fete, care au jucat mai multe dansuri naționale.

Publicul l-a rechemat de mai multe ori prin furtunoase aplauze.

A urmat apoi dansurile naționale Bălăia, Turușeu și Banu Mărăcine, executate de membrii societății »Populară«, conducerător maestrul St. Velescu.

Arile pentru aceste dansuri, au fost cântate de Ion Lăutarul, vechiul lăutar al bătrânlui măiestru de gimnastică Gheorghe Moesnu, care a învățat atâta dansuri naționale.

Apariția pe scenă a lăutarului în costumul național a stârnit o furioasă de aplauze.

După dansurile naționale, s'a jucat noul dans, »Marioara«, care a fost bisat de public.

Doamna Elena Bonciu Locusteanu, cunoscută artiștu, și soția confratului nostru de la »Voința Națională«, care a jinut și de prejelasul său concurs, acestei frumoase sebești, a cântat două admirabile românești naționale, »Cucule și »Ascunde Doamne luna'n noric.

Farmecul și dulioșia cu care d-na Locusteanu a executat aceste două românești a electrizat întregul auditoriu, care a rechemat-o de mai multe ori prin furtunoase aplauze.

Nepuână se face distribuirea premiilor, societăților care au reușit la concurs, din cauză că comisiunile erau ocupate cu serbările de după amiază de la Arene a rămas ca această solemnitate să aibă loc azi la orele 9 de dimineață, în sala de gimnastică, a societății de arme și gimnastică, din str. Apolodor.

Sebarea de la Ateneu s'a terminat la orele 11 și jumătate, lăsând o frumoasă amintire, celor care au asistat.

O vânătoare de suflete.

Sârbii însăși pe români.

Comuna Brezovăț (Aga) spăjine ca parohie gr. or. română la protopresbiterul din Bellint, încă din timpurile cele mai vechi, precum să vede din matricile care au fost și sunt purtate în limba română de pe la 1780—1790, în biserică serviciul divin săvârșit după tradiție, în toate timpurile exclusiv în limba românească.

Materialul românii stau de tot slab, deo-

n'avea de ce și crucea viață se expuse orbis focului. De repetite ori înaintasem călare până la marginea pădurii.

Stam cu sufletul plin de emoții lângă generalul Kamecke, căci într'o vreme n'a părca că vom fi săliți să ne retragem. Înțângerea ar fi fost grosnică. În restimpuri călăream în fața trupelor, care se retrăgeseră, le încurajam și le înțemnăm să se întoarcă iarăși în pădure, căci nu-i permis să o perdem.

— Oh, — strigau soldații — stările acolo sunt grozave! Nu izbatim să facem un singur pas înainte și suntem cu adevărat măturași de populu de gioanțe.

Dar totuși se înduplașau și cu strigătele războlnice intrau iarăși în focul infernal. O situație de ororare.

Batalioanele își apărau încă cu străsuție pozițile, dar începea deja șovâlala; din ce în ce devenea mai problematică oare o năvală nouă, mai energetică a dușmanului și-vom în stare să suportăm; dacă se vor retrage bătuși și fugărișii, catastrofa nu se poate evita, căci îndărătul lor stă numărătoarele baterii și peatele ele părăsesc Bistrizia, a cărui puține vaduri n'au fost sporite în deajuns (deși vreme ar fi fost deatul și nu era lipsă nici în trupe de pionieri; în privința asta, de neprincipiu, nu s'a făcut nimic), iar cărarea

rece 364 suflete abla au 202 jughere (două sute două) catastrale de pământ.

În timpul păstoriei mele de 19 ani au domnit în parohie cea mai bună pace și armonie, până înainte cu 3 ani. Înălția la anul 1895 în lipsa de salarul învățătoresc corespunzător, cu învoiresi rodului parohial cu aprobarea Venerabilului Consistor și pe lângă încuviințare din partea înaltului guvern, am fost înșarcinat și cu prevederea postului de învățător, care apoi l-am purtat după puterile mele modeste timp de 10 ani. De la timpul abdicării mele au intrat spoli neînțelegerile și frecările între parohieni, la care le au pus temele învățătorul provizor aplicat aici la începutul anului școlar 1905/1906, când adevărat eu din cauza morbului am trebuit să părăsesc acest oficiu ce l-am purtat cu constanță.

E vorba adevărat de învățătorul Nicolae Creciu-nescu, cu care s'atât inspectorul regesc, că și autoritățile noastre școlare au fost nemulțumite pentru rezultatul de nimic ce l-au sărat în școală.

Acest învățător adevărat cu căjiva oameni de pănă lui au început să provoche neînțelegeri în parohie din pricina postului învățătoresc de care nefiind vrednic au trebuit să se despartă. În anul 1906/1907 s'u fost denumiți aici succese 7 învățători, dar nici unul nu a ocupat postul în lipsa de salariu suficient, ci abia al 8-lea pe la finea anului școlar, timp de 6 săptămâni au funcționat, dar după examen și acesta s'a dus căci cu 2 cor. 40 fil. și deuă cor. 40 fil. în numărul lunar nu e de trăt. În anul 1907/1908 iarăși învățător provizor. Tcate acestea înțări priețenii de cruce de ai fostului învățător Creciu-nescu, nu au voit să le înțeleagă, că mai în urmă au cercat să mi detragă din sesiunea parohială mai apoi și biroul, ca să completeze salariul învățătorului. Să înțeleg că eu nu am putut să cedeze și apoi rumal acum său început răzbunarea contra mea pe toate căile și anume decbinarea parohiei și respective trecerea la eraria sărbească.

În anul 1907 luna Martie căjiva parohieni au umblat din casă în casă și au indemnizat poporul ca să treacă la biserică sărbătoare, în care să vor căpăta domeniul proprietății din Teș cîte 10 lanțuri de pământ cu 400 cor. lanțul, ierbălit pentru vite din deșul, lăză va înființa o filială de bancă a institutului »Zadrugă« aici în comună și apoi lăză va da împrumuturi de bani cu cîte 4% ca să poată plăti pământul, vor căpăta preot și învățător, la cari nu vor avea să plătească nimic și altele.

Cu astfel de promisiuni amăgiitoare li au succese agitatorilor ca să căștige destul slabi de intere să-i credă și au subscris o rugare către consistorul sărbească ca să vină afară o comisie pentru formalitățile de trecere.

ce venea din pădure și drumul ce ducea la Sadova era cuprins de trăsurile cu răniți.

În vremea aceasta trecuseră Bistrizia întreaga rezervă de pedestriști. Divizia unei cincise era postată aproape de noi în pădurea dela Hols, iar a zecea în Dobolic. Dispoziția asta se buceau în momentul când comandantul voia să înceapă atacul cu primele trupe, dar explorând situația mai temeinic a abandonat planul acesta.

Ingrămadirea trupelor pe țărămurul de dincolo al părăsirii, pe un teren îngust, puteau să albă uimiri grele.

La orele 2 și 30 m. după amiază generalul comandant (Schmidt) respectiv șeful lui din statul major (Kamecke) s'a decis să rechieme divizia unei patru pe malul de dincoace al Bistrizei, linia aceasta însă să fie spărată între toate imprejurările până la sosirea moștenitorului de tron cu trupe noui.

În prima linie trebuia readusă pe partea de dincoace artileria de rezervă, care fusese transportată dincolo de râu, dar care era neactivă, — ca astfel să ocupe o poziție defensivă potrivită. Mie mi-s'a încredințat să curăț cărarea de pădure de cărăle îngrămadite, — ca astfel să se evite învățătoare ce amenință. Numai procedând energetic, în mână cu revolverul, nu-a reușit să silească la supunere țărani căi mânău cărăle.

Frații sărbi apoi au și dat ascultare și au trimis în ziua de 31 Octombrie 1907 în fața locului o comisie constătoare din un protopop, fiscul consistorial din Timișoara și preoții din Carlovă (Királyfalva) și Petrovasela (Péterfalva) însoțiti fiind această comisie de protopretorele din Rékas resp. pretoare și apoi rici au decherat trecerea a 222 suflete din 364 adevărată. Eu nefiind avizat despre sosirea acestei comisiuni am stat acasă.

Nu am luat lucrul serios mai ales presupunând că a doua oară va fi reprezentat și venerabilul nostru consistor din Arad, și apoi cel declarat după vor vedea că au fost seduși prin promisiuni scoase din lună, se vor căi de pasul greșit și se vor retrage la o a doua formalitate. M'am înșelat însă în parte, căci în ziua de 21 Maiu n. c. mă trezesc cu comisia sărbătoarei în comună fără ca eu să fi avut știre de mai naștere.

Înălță zile de lucru, poporul nu s'a adunat pentru o a doua trecere și astfel s'a stătorit alt termen și anume pe ziua de 31 Maiu n. c. fiind zi de Dumineacă când spoli de fapt iarăși a venit comisia sărbătoarei însoțită și acum de pretoarele cercual.

Până la acest stadiu am tăcut și nu am făcut nimic pentru împiedecarea răului, dar acum a trebuit să les din rezervă, venindu-mi la cunoștință mijloacele murdare prin cari cei căjiva agitatori lucră pentru ajungerea scopului lor mășav.

Anume în intervalul de la 21 Maiu până la 31 au venit la mine mulți poporeni dintr-înțelegeri trecuți și îmi zic că dănsili voiesc să repărescă, căci tu însă a dat ce însă a promis, dar acum să tem de platirea speselor pentru multele comisiuni ba sunt amenințăți și cu pedeapsă.

Toate acestea lucruri criminale nu le-am mai putut răbdă, ci am făcut o străfare la protopreții, cu dtul de 27 Maiu st. n., contra agitatorilor Nicolae Cristian și Simeon Oiu-hici, pentru conturbarea Bistriei în parohie și seducerea poporului prin promisiuni și amenințări, și totodată am recercat ca comisia sărbătoarei să fie împiedecată de a mai lesi în față locului, până nu va fi avizată și autoritatea mea superioară. Pretoarele nu a luat în considerare protestul meu de a împiedeca comisia sărbătoare, dar a avut bunăvoie ca să mă temă cheme și pe mine în ziua de 31 Maiu ca să fui de față. Acum a ieșit culul din sac încă căt de bine ascuțit.

Anume eu am insistat, ca căjiva credințioș să fie ascuțit cu privire la cauza trecerii și apoi pretoarele a luat protocol cu Iosif Vuicanovici care a făsionat, că lui însă a promis din partea preoților sărbi din Carlovă și Petrovasela că capătă

Artilleria, sfără de partea care se află în foc, era deja înăfară de primejdile și acum pornise atacul și restul pedestrelor ce mai rămasse din diviziune, ca să înlesnească retragerea. Înținta soldaților a fost eminență. Eu am fost trimis la generalul Manstein, comandanțul diviziei a cincise, să-i fac cunoștință hotărirea și să-l întreb, că oare la retragere trebuie să usăm de același drum? Generalul a cărui armă n'a suferit atâtă cătă o noastră, ci a avut numai perdeți puțini, nici nu voia să audă de retragere, declarând că e gata să ne trimitem în ajutor o brigadă.

Ofertul acesta îl am raportat generalului Schmidt și cei doi generali au hotărît să nu se retrăsească poziția.

Deja mai bine de o oră auziam bubulit de tunuri din spate dealurile din stânga, dar nu știam, că sunt oare tunurile moștenitorului de tron, ori ale dușmanului.

— Moștenitorul a sosit! — strigau din toate pările — austrieci se retrag! Ura!

— Adu repede atâtă artilerie cătă numai se poate, — zise Kamecke — acum lute pe lucru!

Maltzahn — ofițer de ordonață — și eu, ne repezîm la vale spre Sadova, în sfârșit calul vestimentar batalioanelor postează de-alungul drumului lui moștenitorului. Toți își recăpătară veselia, vulau dealurile de urale, toți prinseră puteri

orice incordanță în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

In atențunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,
pictor de firme de embleme de biserică și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

—

pîmînt și căte toate, dacă va trece la sărbi, asemenea a fasonat și Simion Giuchici, că da, acel preot î-l-a promis și lui, dar a negat că el ar fi îndemnat pe alții la trecere. În acest sens au mai fasonat și alții.

Asupra amenințărilor nu s'a extins cercetarea însăncătuată cu acest lucru până când va fi de făcut comisiunea și din partea Consistorului nostru din Arad. Am putut și pot să dovedesc atât promisiunile amîngitoare că și amenințările prin foarte mulți credincioși, dar deocamdată sunt mulțumit cu rezultatul obținut, mai ales prin descoperirea a 2 preoți sărbi.

Cu aceasta ocazune a trecerelui, s'au declarat numai 133 suflete, carl posed 44 lanțe de pămînt, adică cu 89 suflete mai puțin ca la 31 Octombrie 1907 dar și aceștia 133 sunt numai pe hârtie, căci s'au conscris numai superficial luându-se chiar și de cel morți, dar apoi le-au trebuit sărbilor 100 suflete ca să poată purcede la despărțire.

După încheierea protocolului de trecere, protopopul sărbesc, au publicat poporului că patriarhatul din Carlovăț a încuviințat pe seama preotului 800 coroane ca congruă și 600 cor. recompenșă pentru sesiune, iar cu privire la postul învățătoresc li s'a promis ajutor, numai după ce se vor constitui în parohie. Biserica și școala, casa parohială făcută prin contribuții benevoile de români, iar sesiunea parohială dela »Maria Teresia« este și ea românilor și nu după cum trimiță agitatorii sus amintiți că va fi a lor.

Românilii au de toate, pot zice publice spre fala lor, că pot să fie mandri de avereia lor parohială.

Ca de încheiere mai zic celorce ar mai voi să se întoarcă la turma lor, la dulcea lor limbă, ca să nu vă temeji nici de cheltuieli nici de pedepse, căci și acestea sunt toate înfricări și mintiri.

N'am lucrat și nu volu lucra nici când ca să împiedec pe careva de a trece la biserică sărbă ori la alta, până când o face din convingere, dar când văd că poporul meu este înșelat, atunci trebuie să sar într-o apărare lui.

Afăt deocamdată, iar asupra celorce vor mai urma volu priveghesă.

Brestovăț (Aga) Maiu, 1908.

Filip Vula, paroh gr.-or.

Din străinătate.

Studentii bulgari. Acum vre-o 40—50 ani, în ziua de 18/31 Maiu, a fost prius și spânzurat primul publicist revoluționar bulgar Hristo Botef, în orașul Vrața.

Accesta zi se serbeză în fiecare an de către studenții Universității din Sofia. În dimineața zilei

nouă. În imediata apropierea a podului găsiti divizia unea de artillerie a majorului Vasilevski, care grăbitse călare înaintea mea. Când i-am raportat despre aceasta lui Kamecke, îmi zise:

— Cere dela principale o brigadă de cavalerie.

In vremea aceasta Kamecke era foc și pară de mână din pricina brigadelor de cavalerie împărțită în trupa noastră, dar care era invizibilă. Această brigadă dispăruse și nu l-a dat de urmă toată ziua. Brigada era sub comanda generalului X. care purta epitetonul de *tigru*, dar în decursul luptei a dispărut, dând astfel o pildă vie, că judecata oamenilor că e de înșelătoare în vreme de pace.

Generalul Pelet-Narbonne în partea dela sfârșit a broșurei sale spune că spre norocul prusenilor regele era încontinuu aproape, astfel că greșelile de tactică ușor se puteau repara.

Soartea răsbofului l-a hotărât un năpraznicic atac al cavaleriei. Austrielelli au fost săliți să se retragă, dar și în retragere armata noastră s'a purtat brav, neconținând o clipă cu focul. Din broșura lui Pelet apare că de puțin a lipsit ca izbândă să incline pe partea armelor noastre.

Dintra cei în viață, cari au luat parte la aceasta luptă crâncenă, mulți cehind aceste săruri își vor împrospăta amintirile săngeroase și vor ofita după tovarășii lor căzuți. După cum știm este în lupta dela pădurea Sadovei au luat parte și cete din regimentele românești.

Lei de 19 Maiu, a avut loc un marș organizat de studenți. După marș el au manifestat pe străzile orașului. Redacția ziarului *Stambulovist* »Bulgarska Nezavisimost« (Independența bulgară) a fost fluerată de către manifestanți.

Același soartă a avut-o și redactorul sus-numitului ziar, Pavel Gheneadiev. În seara zilei, studenții erau adunați în localul unei berării. La ieșirea lor dintr-ânsa, trecând pe lângă monumentul lui Petcoff, fostul prim-ministru, care a fost ucis de către Tânărul Alexandru Petrov, în 26 Februarie 1907, l'au dărămat. Știrea aceasta a produs o impresie colosală în publicul capitolului.

Din ordinul guvernului, monumentul a fost reparat și restabilit la locul său.

Acest vandalism, din partea studenților bulgari se desaproba de toată lumea!

Întrevaderea dela Reval. Pe apele mărei baltice zis și albe s'au întâlnit ieri doi dintre cel mai puternici domitori ai Europei, regele Angliei Eduard al VII și țarul tuturor rușilor Nicolae II. Afară de salutările reciproce obișnuite la astfel de ocazii, cei doi domitori au închinat într-o mărire și bunăstarea popoarelor lor.

Conform obiceilor astfel de întâlniri de domitori, cei doi domitori s'au asigurat usul pe altul, că vor îngrijii de păstrarea și pe mai de-abia păcă universale, în timp ce în fabrici se construiesc vapoare și se fabrică ghiulele și gloanțe.

Țarul Nicolae, a închinat în onoarea ilustrilor oaspeți cu următoarele cuvinte:

»Mă bucur, că pot să salut MM. VV. pe apele rusești. Cred, că această întrevadere va cimenta relațiile ce există între familiile noastre și va ajunge acel succes, că va întări și mai mult relațiile de prietenie între țările noastre și prin aceasta va contribui și la asigurarea păcii universale. În ultimii ani s'au ivit mai multe chestii de tuare importante, pe care însă atât guvernul meu cât și al M. V. le-au rezolvat în mod îndestulitor. Închin acest păhar pentru felicitarea poporului englez și a familiei sale dominoare.«

La toastul acesta a răspuns Eduard, care între altele a zis:

»Aflat în numele meu, că și al soției mele mulțumesc pentru buna primire de care am avut parte. Cele mai plăcute suvenire îmi revin în minte, când mă gândesc la fericitul Dv. tată precum și la Dv. deoarece în ultima mea vizită în Rusia am avut parte tot de primiri grandioase asemenea celor de acum pentru care mi s'a dat acum ocazia să Vă văd, să Vă salut și mulțumesc din nou. Din toată înțima subscrisu toate acele cuvinte, pe cari M. V. le-a spus despre rezolvarea în mod echitabil a tuturor problemelor mari. Cred, că această întrevadere va promova alăptarea popoarelor noastre și sunt încredințat că în timpul cel mai apropiat niște afaceri de mare însemnatate se vor rezolva în mod amicabil și îndestulitor.«

Sperez că aceasta întâlnire va va fi urmată de altă nouă, la care aşa cred toate popoarele civilizate vor privi cu încordată atenție, deoarece și acolo numai de o apropiere mai strânsă dintre poporul rus și englez va fi vorba, care va contribui și la întărirea și menținerea păcii universale.

— Regele Eduard a numit ieri pe Țarul Nicolae admirul al flotei din canalul »La Manchoc«. Azi dimineață țarul a vizitat Încrucișatorul Minotaur precum și yachtul *Alexandru*, pe cari s'a arborat steagul admiraliției engleze.

Sara la dorință regelui Eduard s'au repetat festivitățile și serenada de ieri.

Rezultatul alegerilor din Bulgaria. Rezultatele definitive la alegerile legislative bulgare sunt următoarele: 175 democrat, 21 agrarieni, 3 radoslavisti, 3 naționaliști și un zankovist. Cinci partide nu sunt reprezentate în Sobranie: stambuloviști, democratii radicali-toncheviști și două fracțiuni socialiste. Dintre șefii de partide sunt aleși numai Danew și Teodorow. Alți șefi de partide, ca Gheșow, Gheneadiev, Radoslavow, Tonitșew, Zanow, au căzut la alegeri.

Se atribue victoria uimitoare a democratilor la reacțiunea populației în urma regimului abu-

minabil al stambuloviștilor și la ruptura între partidele de opozitie. Deasemeni, agrarienii dătoresc cele 23 mandate ale lor la cartelul încheiat cu democrații.

Partidele politice despre întrevaderea dela Reval. Cu prilejul întrevaderii din Reval între împăratul Rusiei și regele Angliei, șefii differitelor partide fac diverse comentarii asupra acestei întrevaderi. Parțevici, din extrema stângă, se pronunță în contra acestei vizite și pentru vechea amicizia ruso germană, Krupensky, din dreapta moderată, se pronunță și el contra, de teamă că acest act ar fi o amenințare pentru alte state.

Octobristul Guiskow declară că e mai bine pentru un moment să și păstreze modul său de a vedea. Chwoschtchinsky, octobrist de stânga, privește această vizită cu o întârire în contra pericolului galben.

Miliakov, șeful cadeșilor se exprimă în același sens. Tomjakow, președintele Dumet se bucură de apropierea între Rusia și Anglia, dar exprimă dorința de bune relații cu Germania.

Cea mai mare parte din presa rusească urmează campania în contra Germaniei.

Programul partidului republican american. Marșa viitoare în 16 I. c. partidul republican american se va constitui în orașul Chicago, unde se va face cunoscut întreg programul partidului. Punctele mai însemnante din acest program sunt următoarele: revizuirea tarifelor, reforma valutelor, sporirea armatei, sprijinirea comerțului și a circulației vapoarelor de postă, precum și regularea liberă intruniri.

Anarhie în Persia. Șahul a invitat în 9 I. c. la palatul din grădina Bagša pe principalele Ed Daulet și pe fratele ambasadorului german, care a venit însoțit de mai multe nobilimâți — și i-a deținut. Cu toată intervenția preoțimel și a parlamentului până de prezent nu au fost eliberați. Șahul s'a declarat, că va respecta constituția țării, pe care a jurat.

— Se vorbesc, că în timpul cel mai scurt se va resabili ordinea, deoarece șahul a adus la cunoștință parlamentului, că șefii răsculaților vor fi exemplari pedepsiți.

Garda a fost întărită. Parlamentul este păzit de cazaici.

Pentru restabilirea ordinei în capitală a fost chemat generalul trupelor rusești afilatoare în Samarcand.

La moșia șahului, afilatoare în apropierea orașului Tcheran, se află o baterie rusească, ale cărei tunuri sunt îndreptate spre oraș. Nepotul de frate al șahului a adunat o armată mare în Siras, fostă capitală a Persiei, cu care va veni să cupindă Tcheranul și să alunge pe șah.

— O telegramă din Londra ne spune următoarele: trupele rusești staționate la granița Persiei au fost chemate să restabilească ordinea în Persia.

Prelegere poporala,

înăuntru la 2/15 Februarie 1908 în Cicir, în contra alcoolismului (betiei).

(Urmare).

După câțiva timp moșul său li bătu la ochi, că Cyrus nu bea vin, și îl întrebă despre cauză. Cyrus respunde: Eu mă tem, că în ulcior este venin, de oarece la cea din urmă zi natală a ta eu am văzut curat, că s'a turnat venin din ulcior. Astyages: cum ajungi tu fiule la presupunerea aceasta. Cyrus: eu am văzut că toți căji au beut de acolo au devenit paralizați la minte și la trup.

— Mai întâi, a-ti strigat toți, ceace alcum ne opriști, nouă copillor, că nu vă mai înțelegem, era o cântare ridicolă, și totuși vă plăcea. Fiecare să fălea cu tăria sa, dar când voia să se scoale, ca să joace, nici în picioare nu putea sta. Tu nu te purtau ca rege, dar nici celalății ca supuș (v. Alcoolism de dr. I. Marcu și S. Roșian, Blaj, p. 28).

Mulți presupun că alcoholul nutrește, inci-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

Fabricație proprie din marmură, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmură magazină se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cantecaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-U. nr. 21, Telefon 662.**

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Döva și Bánpaták.

zește și să dă putere, dar aceasta părere este greșită, căci omul are lipsă numai de alimente măncări, cari să compun din părți din care constă albușul oului, apoi de măncăruri zaharoase și de grăsimi unsuare, și are lipsă ca beutură numai de apă curată. Că acesta este un adevăr, neresuțabil să dovedește prin faptul că omul fără măncare și apă ar peri, iar alcoolul nu este în stare ca să-l hrănească pentru a nu mori.

Alcoolul împedează lucrarea cea regulată a stomacului adică măsturarea, prin acea că fiind otrăvă, nimicește în mare parte particulele (glandulele) cari au menirea de a estrage din nutremant pările cele folositoare (hrănitoare) pentru trupul omului, și astfel vedem că oamenii beți, neputând măstuia, trebuie să vormeze, să toarne.

Cu timpul stomacul acestui om să dedă cu spiritul, astfel oamenii beți nu au poftă de măncare, așa că ei pot răbdă zile întregi.

Ca urmări ale beției să numără; răgătitul, arsurile stomacale, și căte odată vărsări de sânge. Prin folosirea multă a spiritului să tămpescă și gusătul omului, de unde vedem, că cei beți măncă măncări mai cărate și pipărate.

Rachiu (spiritul) nu încăzește, pentru că adevărul la vedere omul să inferbătă de alcoolul în urma efectului celor care asupra circulației sângelui, și înimii, că adică săngele primind materii de otrăvă din spirit, este împotenat a curge mai iute în vînt, dar prin aceasta luțire mestesugită, circulația săngelui este slabită atâtă încât după ce luăm o măsură mai mare de spirit, simțim răceală; astfel să încăpătă că mulți beți venind dela bătrâni, mai ales la răna, îngheță sub un gard. Praful de pușcă încăzește dar nimic nu ia venit în minte să-l pună pe foc să încăzească cu el.

Deci dacă spiritul nu încăzește ci din contră răcește trupul omului.

Că alcoolul nu încăzește, să vede și din împrejurarea, că regele Carol XII al Suediei lăsat-o bătălie la anul 1708, a pierdut 4000 de oameni, cari au înghețat de frig cu sticia de rachiu în mănuși.

Spiritul nu încăzește, nu dă putere omului, ci din contră îl slăbește. »Parkes profesorul de higienă în ospiciul militar din Netley a ales soldații de aceași etate, tările și constituțione corporală, și i-a pus la lucru și la marșuri între cele mai grele condiții, dând la jumătate din ei să bea alcool, iar la jumătate nu. În primul patră de oră, erau înalțate celece au beut spirituoasă, la urmă însă au rămas departe îndărăptul celorlalți. După câțiva timp a dat alcool celorlalți, rezultatul însă și de astădată a fost în favorul nebeților (op. c. p. 38).

Alcoolul deci nu numai că nu ajută măstuirii, nu încăzește, nu încăzește, ci înlăunțează într-o măsură mare și asupra creerilor.

Omul ca o ființă cu minte, prin așa numiști nervi — cari sunt niște fire ca cele telegrafice — vine la cunoștința celorce să înlămplă în jurul său, prin cari apoi în creeri își face închipuirea despre lucru cutare. Înțelepțirea acestea adică nervii sunt înveninăți, nu pot să lucre după cum îi se cuvine, astfel omul beat nici nu are judecății împedește, și de multe ori se înlămplă că beți și înebunesc.

(Va urma).

vor fi concediați pe *trei săptămâni*. De acest favor se vor bucură toți soldații activi, cari se ocupă cu agronomia dela corpuri 4, 5, 7 și 13 începând cu 1 Iulie până la 21 Iulie, iar ceialalți, anume cei din corpuri 6 și 12 dela 21 Iulie până pînă la jumătatea lunei lui August. Se înțelege de sine, că de acest favor se vor bucură numai acei soldați, cari în adevăr vor lucra pe timpul secerisului.

Între corpuri, cari au fost favorizate sunt și cel din Timișoara nr. 7 căt și cel din Sibiu nr. 12, unde partea cea mai mare sunt soldați români.

— Dela Nădlac, fruntașa comună dela hotarul românismului ni-se scrie: Se fac mari pregătiri pentru primirea P. S. Sale episcopului Ioan I. Papp. Un mare banderiu de călăreți îi va ieși spre întâmpinare la gară și un sir de trăsuri. Pentru serbarele să fie căt mai strălucite, își dau multă oseneală Aurel Petrovici, preotul Chicin și primarul Sofra Chicin, ajutați de fruntași satului. O mare înșuflețire i-a cuprins pe toți.

— Congresiștil români la Constantino-pole. În 26 Maiu membrii camerelor de comerț au vizitat »L'Union française« din Constantino-pole, unde li-să făcut o primire entuziasmată.

Președintele unilunel a toastat pentru regele Carol; iar dl Assan, a ridicat paharul pentru președintele Faillières.

O primire atrăgătoare s'a făcut membrilor la Camera Italiană. În mijlocul ovațiunilor s'a executat imnul român, italiano și turcesc. Dl Assan a arătat legătura frânească ce există între fii de rasă latină, tostand pentru dinastia italiană.

Președintele camerei italiene a băut pentru dinastia română.

Dl Clapelli, consulul Italiei, în numele guvernului, a toastat pentru familia regală română.

Congresiștili au vizitat apoi muzeul Imperial, școala de belle-arte și școala comercială.

— O datorință întrelăsată. Din incidentul sfînșirei de biserică din Lor (com. Bihor, tracția Peșteș) — provință unde românii ortodoxi sunt amestecați cu gr.-cat. — ne-a surprins foarte neplăcut faptul, că biserică gr.-cat. n'a fost reprezentată nici măcar prin șeful tractului său. E o datorință întrelăsată aceasta, care ne surprinde cu atât mai neplăcut, cu căt venirea unui arhie-reu în mijlocul poporului fiind o sărbătoare, preoții — cari sunt și trebuie să fie conducătorii poporului — fiind o ocazie foarte bine venită, ca prin participarea lor nu numai să-și arate dragostea față de biserică soră, dar pe de o parte să-și împlinească o datorință de ordin social — cum a făcut-o aceasta preoțimea ortodoxă cu prilejul sfînșirei bisericei gr.-cat. din Borod, când 12 preoți în frunte cu protopopul tractual au ieșit spre binecuvântare înaintea arhie-reului gr.-cat. — pe de altă parte, ca legătura dragostei de frate să se cimenteze cu atât mai mult, și să contrabalașeze propagandele distrugătoare a demagogilor de diferite specii, cari azi pe delă spate îndărăptă înfernul de succesul strălucit.

Și când ne mai aducem aminte că petrecerile maghiare-jidovite — ca cea dela băile din Borod — le știu sprijini atât moralicește căt și materialicește ba le ridică coloritul și prin prezența noastră, atunci n'avem cuvântul să ne plângem că la afaceri de seamă naționale, cu massa poporului nostru nu ne putem ferici, căci până când lumina își conservă materialele proprii arzătoare, până atunci e un corp inert care cuprinde numai spațiu fără vre-o însemnatate, iar lumina cea adevărată împrăștie lumina pe tot locul dar dânsa se topește.

Să nu uităm nici acestă că »forță unei națiuni constă în economia forțelor sale«. Să ne păstrăm

deci forțele pentru neamul nostru și să ne consumăm răspândind lumina dragostei și despetării neamului nostru precum și datoria ne împune. Ursan.

— Noul rector al universității din Buda-pesta e decanul facultății teologice dr. Székely István.

— Din Cluj ni se scrie: S'a introdus și pe la noi cel mai nou metod de discuție »serioasă!« »Adevărul asupra situației« a avut ca rezultat un duel între advocații Morariu și Porușu, ce s'a finit cu egalișturi reciproce.

— »Ungaria« are peste vară de șef-redactor pe Emil Szabó, fostul profesor din Blaj. Popa Hamsea din Crișian e colaborator regulat.

— Invățător zelos. În comuna noastră Benecul-român a funcționat ca invățător provizor dl Aurel Micloș din Pesac numai 5 luni de zile și în acest timp scurt și-a pus atâta silență încât cu ocazia examenului comitetul parohial și mai mulți păroși au fost foarte satisfăcuți și i-a exprimat din partea tuturor recunoștință. Th.

— Dela Flume primul următoarele: Ieri s-au reîntors la Flume din Italia prin Venetia — ultimii peregrini români: Episcopul dr. Radu, canonul dr. Stan și dr. Chiș. Sunt închiriați în hotel »Deak«.

— Convocații. Membrii »Reuniunii Invățătorilor gr. or. români« din despărțământul Beluș sunt convocați la conferință invățătoarească, ce se va înțelege Marți a treia zi de Rusaliu la orele jum. a. m. în școala gr.-or. rom. din Beluș. În meritul alegerii de președinte și alte crize. B.-Lizuri, 8 Iunie n. 1908. Georgiu Neaga, președintele desp. Vascau.

— Subscrisul în urma decisiunii comitetului central al Reuniunii Invățătorilor dela școalele de sub jurisdicția Consistorului gr. or. rom. din Oradea-mare dă datul 11/24 Maiu nr. 23—1908 convoc conferință invățătoarească a tracției Beluș, pe Marți după Rusaliu 3/16 Iunie a. c. ce se va înțelege în școala din Ucuriș, la care sunt invitați și la parte toți membri activi ai acestui tracți — precum și știmări părinților ai înaintașilor poporului nostru în cultură. Olcea, 8 Iunie n. 1908. Dimitriu Matei, delegat și notabil despărț.

— Nenorocire pe Dunăre. Joi dimineața în orele 9 în partea inferioară a insulei Margareta s'a întâmplat o norocire. Propelerul nr. 4 al »societății de navigație dunărene« s'a ciocnit cu vaporul »Esztergom«. Lovitura a fost aşa de puternică încât vaporul »Esztergom« în câteva momente a inceput să se scufunde. O panică mare i-a cuprins pe pasageri.

Din norocire însă nici unul călător nu i-a întâmplat nimic. S'a inceput cercetare.

— Lakatos Parno osândit din nou. Șeful haraminelor dela Dáos, Lakatos Parno, care a fost osândit în procesul monștru, la pușcărie pe viață, a ajuns ieri din nou în fața judecătoriei. A fost acuzat de omor intentionat săvârșit contra fratelui său Lakatos József, cu care certându-se pentru un cal furat, îl-a omorât anul trecut într-o cărciumă din strada Ülöi în Budapesta. Lakatos a fost osândit încă la 7 ani pușcărie.

— Creștin bun. Ni-se scrie: În comuna noastră este un poporean, cu numele D. Em. Noz-Hiritiu cu soția sa Floarea Brăiliu, cari din îndurarea lui Dzeu sunt în stare bună materială, cari ajută pe săraci și biserica. Între altele, acum sunt 23 de ani, când aici în comuna au rămas 8 orfani lipsiți fiind de ambii părinți, dintre aceștia au luat la sine o fetiță de 2 ani și jum. pe care au crescut-o, învățat-o, și dându-i o creștere bună până la 18 ani, când apoi a luat-o de soție actualul preot din Zărand D. Cornel Papp, dar spre jalea și durerea soțului, precum și a părinților adoptivi, a răposat, rămânând în armă dânsel o fetiță de un an, pe care a luat-o părinții adoptivi a mamăi sale, dându-i aceeași creștere. Copila e de 5 ani.

Acum să trece a face cunoscute celelalte fapte nobile.

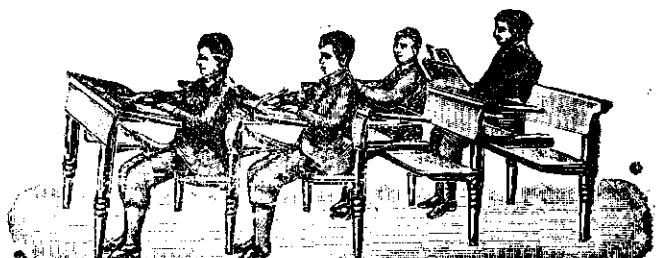
HOUTĂTI.

ARAD, 11 Iunie n. 1908.

— Concediul soldaților pe timpul secerisului. Am scris și noi că ministrul de răsboi pe timpul secerisului va concedia pe soldații, cari acasă se ocupă cu agro-nomia. Referitor la aceasta azi a apărut ordinația ministrului de honvezi, care între altele zice:

»In urma hotărârei prea înalte a M. Sale Regelui o parte însemnată din soldații activi dela armata comună pe timpul secerisului

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biourouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Această familie, luând în considerare starea mizerabilă și materială a comunei și a sf. bisericăi, care numai din lăs are venit, — acum sunt vre-o 12 ani a cumpărat pe pristol o mășăriță în prej de 36 cor. — În anul trecut, a ridicat în hotarul comunei, în drumul ce duce către Tăuț o cruce-rușă; asemenea și în drumul ce duce dela Nădas la Fehérénés altă, amândouă în prej de 48 cor. Iar acum văzând că vesmîntele preoțești sunt vechi și zdrențioase pe sf. Paști a cumpărat un iând cu 80 cor. — Afără de aceste, acum 3 ani, pe seama bisericii din Nădas a donat vestimente preoțești în prej de 100 cor., pentru că fapte nobile creștinești în numele poporenilor și pe această cale li-se aduce cea mai profundă mulțumită, rugând pe Atotputernicul, ca să le lungescă fizul vieții, ca să poată face că mai multe asemenea daruri. — *Crestaminiș*, la 8 Iunie 1908. *Ioan Farcaș, învățător.*

— **Parastas.** »Gazeta Transilvaniei« scrie: Într-un pomenirea de veclă a regretatului nostru compozitor național C. Porumbescu, s'a oficiat ieri în biserică Sf. Nicolae din Scheiul-Brașovului un parastas solemn da către preoții V. Voîna, dr. V. Saftu și I. Prișcu. Cântările funebrale au fost executate în mod înălțător de corul mixt al bisericii Sf. Nicolae sub conducerea dlui G. Dima. La solemnitatea parastassului a asistat un public numeros. Intre cei prezenti am observat și pe dl Dumitru Popovici, directorul conservatorului din București, care a venit acumă la Brașov, ca să asculte noua liturgie a dlui prof. G. Dima.

— **La fondul văduvelor și orfanilor,** în temeliat de »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«, au mai dăruit: Johann Schmidt în amintirea soacrelui sale Maria Schuller, 1 cor., Constantin Tipuriș, inv. în Vale, în amintirea soției sale Măriuța n. Stănilă 2 cor., Petru Tălmăcean, portretul Reun. rom. de înmemorare din Sibiu, în amintirea mamelor sale Eva Tălmăcean n. Moldovan, 1 cor., dr. Eugen Meșian, adv. în Brașov, în amintirea neviștelor sale surori, Maria Garoliu n. Meșianu, 2.50 cor. și Vlc. Tordășianu, asesor consimt., 10 bani.

— Pentru trei iubiți prieteni răposați, dl Victor Tordășianu, asesor consistorial, atins în mod nu se poate mai dureros de moartea mult prea timpurie a foștilor săi cineași prieteni: Pavel Cotoșiu, funcționar metropolitan în Sibiu, Alex. Dorzeș, fost funcționar la Academia Română (București) și dr. Petru Todorovici, fost c. și r. medic de stat milit. (Alba-Iulia), dăruiesc în loc de cunună pe moartîtele lor 10 cor. La fondul jubilar Nicolae Cristea, pentru monumentele bărbătașilor binemeritați ai meșeriașilor români.

— **Achitarea unui osândit pe nedrept.** Curoștem de joi din anul trecut cazul următor întâmplat la Seghedin: Mezel I., servitor la o scaldă din Seghedin a fost acuzat că ar fi omorât pe servitoarea Keller M., pentru care crimă a și fost osândit la 5 ani temniță. Mezel și-a început osânda când dr. Minich Károly medic expert a constatat că pătrera mediciilor, carl făcuseră autopsia cadavrului servitoarei Keller, nu a fost corectă și că Mezel a fost osândit pe nedrept. Exhumându-se cadavrul servitoarei, s-au adeverit apusele dr. ului Minich, la ce Mezel a fost elebitat din temniță.

Ieri s'a desfășurat ultima fază a acestui proces senzațional. Judele referent Gerhauser, a accentuat că Maria Keller a murit din cauza scurgerii creerilor, iar rantele afiate au fost pricinuite de servitorul scaldă, care a voit să vârdească ochii decedat. Pe baza paragrafului de lege 475, acuzațul a fost achitat. Procurorul n'a apelat, deoarece din datele adunate este convins pe deplin de nevinovăția lui Mezel. Apărătorul a renunțat la oră și ce remunerare. Sentința ridicată la valoare de drept a apărut astăzi în foaia oficioasă.

Fumatatori! E o mare economie de bani dacă cumpărați tuburi de țigarete dela firma de jos.
100 bucăți „Killing“ liber de nicotin 08 cr.
100 „Tiszt“ > > > 10 cr.

100 >	„Delibáb“ >	> >	12 >
100 >	„Riz Abbazia“ >	> >	16 >
100 >	„Colibri“ >	> >	18 >

Singurul depozit pentru Ungaria Harmathy Pál, magazin de țigarete Debreczen. 7000 bucăți se trimit francate.

Cereți preț curent.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procură pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár, Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor Institute, întreprinderi și corporații. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cisa-late 72 cr.

Vă rugăm să fiți atenți la firmă.

Din camera.

— *Sedinta dela 11 Iunie n.* —

— Prin telefon. —

Prezidiază Justh.

Se desbat proiectele de investiție a căilor ferate.

Vorbesc croații.

Supilo: Spune că guvernul ungarian nu se interesează de Croația. Incurajează pe soții săi la luptă. Nu vor conține cu rezistență până când guvernul nu va împlini pretensiunile poporului croat.

Președintele îl chiamă la obiect.

Supilo continuă în croațește. E des întreținut de kossuthiști, mai cu seamă de Ugron.

Urmează Liuba Babici. Se ocupă de stările din Croația, zicând că Ungaria va perde definitiv Croația dacă va urma politica inaugurate. Face analogie cu stările din peninsula pireneică. Hispania datorează perderea provinciilor sale de asemenei unei politice nefaste.

Mai vorbesc Lukinici, Budisavlievici și Mazuranici, toți în limba croată.

De încheiere secretarul de stat Szterényi susține proiectul și promite reforme salutare la căile ferate.

Proiectul de investiții se primește în general.

La discuția în special vorbesc Madoscsány Gyula și Ábrahám Dezső,

Se desbate apoi novela legii sanitare.

Vorbește Balogh și dr Maniu.

Dr. Iuliu Maniu primește proiectul cercând mai multe modificări, care parte se adopteză.

Sedinta se încheie la orele 2.

Concert, petreceri.

— Corul bisericesc din Olula-Vărșand invită la concertul ce îl va aranja în sala școalei gr.-or. rom. din loc, Marti în ziua de Naștere sitului Ioan Botzătorul 24 Iunie (7 Iulie) 1908. Începutul la 8 ore seara. După concert urmează dans. Venitul curat e destinat pentru fondul corului.

— Studenți absolvenți ai gimn. sup. din Blaj invită la petrecerea ce o vor aranja la 13 Iunie n. 1908 în săla decorată a »Universului«. Începutul la 8 ore seara. Intrarea cu taxă benevoilă. Venitul se va da pentru fondul studenților morboși.

Farmacia „Regina Elisabeta“
laborator medical și cosmetic

Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental sau gură, fabricate în laboratorul cosmetic și cunosute sub numele „Elisabeta“.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapest, 11 Iunie 1908

INCHIEREA la 1 ORĂ

Oră pe Oct. 1908 (100 klg.)	21.70—21.72
Secară pe Oct.	18.08—18.10
Oră pe Oct.	15.42—15.44
Cărăuș pe Iulie 1908	13.32—13.34

INCHIEREA la 4 ORĂ

Oră pe Oct.	21.76—21.78
Secară pe Oct.	18.16—18.18
Oră pe Oct.	15.34—15.36
Cărăuș pe Iulie 1908	13.32—13.34

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următor

Grâu

De Tisa	— — —	22 K. 35—23 K. 95
Din comitatul Albei	— 22	80—23 > 70
De Pesta	— — —	22 > 15—23 > 75
Bănățenesc	— — —	22 > 05—23 > 65
De Bacica	— — —	22 > 35—23 > 75

BIBLIOGRAFIE.

Pomelnic pentru pomenirea viile și morților, la liturgii și parastas legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la »Tipografia diecezană« și la »Tribuna« în Arad.

»Visă Românească« nr. 5, pe luna Mai 1908 având ca director pe C. Stere și dr. I. Cantacuzino, a apărut cu următori bogat sumar: Michael Sadoveanu, Hala Sanis.

Dr. Ion Radavici, în cheftă agricolă.

D. Arghet și St. O. Iosif, Comediile, comedii verituri (act II).

O. Ibrăileanu, Evoluția Spiritului critic (Enești și Socialisti).

Al. Tzigănaș-Samurcas, Cronica artistică (Munamentele noastre cu 7 ilustrații).

Dr. D. Călugăreanu, Cronica științifică (Răstunile Chirurgiei fiziológice cu Chirurgia pură și Fiziologia).

C. Stere, Cronica Internă (Latifundurile și înființarea proprietății țărănești).

I. G. Dura, Cronica exteră (Situatia în Banat).

Tarascon, Cronica veselă (Fărămituri).

A. Mires, Cronica veselă (Caleidoscop).

I. Rusu Șirianu, Scrisori din Ardeal (Sinoade eparciale).

Pentru școală. — Prigonirea învățătorilor.

Procese de presă. — Noi regulamente al diet.

D. I. Cantacuzino, în amintirea lui Ion Radavici (cu un portret).

Recenzie; Revista revistelor; Mișcarea intelectuală în străinătate; Bibliografie.

Redacția: Iași, str. Română 4. Administrația str. Carp. 6. Apare lunar, 150 pag. Abonamente 12 lei pe an, în străinătate 15 cor.

Posta Administrației.

Crăciun Săscoc. Săcădat. Am primit 6 cor. abon. până la 1 Iulie 1908.

Redactor responsabil provizor Sever Boca
Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“

sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu tot întocmirile moderne ale terapiile fizice și dieteticice, jumătate oră depărtare de Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorff (bel Wies).

Cu deslușiri și prospete stă la dispoziție reciunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragedimea tinereței, împiedecă formarea creșelor și dispare imediat pîstruire, petele de floacă și tot felul de necurătenii ale pielei. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de crin „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumătușel, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spirt de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătreței, întărește rădăcinile bolilor ale părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzedel“ contra asudării piciorarelor și a mâinilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul deposit la fabricantul Comandă din provincie se îndeplinește punctual. La o comandă de 10 cor. nu se cotocă impachetarea și porto.

Lemle József, farmacist

A V I Z.

In orașul Karcag, (comitatul Jász-Nagy-Kún-Szolnok) pe linia principală Szolnok-Nagyvárad, cu începutul anului școlastic curintă s'a deschis gymnaziu superior reformat (în anul școlastic curintă se va ține primul examen de maturitate); acest gymnaziu îl recomand călduros în atențunea preaștimilor parinți români, cari doresc pe anul școlastic viitor a-și duce băieții lor să-și poată însuși perfect limba maghiară.

Acest gymnaziu superior, pentru elevi români e mai favorabil decât alte gymnazii maghiare de pildă din: Debrecen, Kecskemét, Szarvas și altele, — din motivul, că aici avem biserică gr. or. unde elevii în Duminele și sărbătorile prescrise de ministrul de culte pot asista la serviciul divin și pot să împărtășă în catechisare regulat, — iar în fine fiindcă în sf. biserică gr. or. de aici serviciile divine să celebrează în limba grecească, — astfel elevii gr. or. ori gr. cath. dela gymnaziul de aici își vor putea însuși întru câtva și limba grecească, — ceea-ce le vor servi sigur de mare ajutor întru studierea limbei grecească din gymnaziu.

Deci acei preaștim. părinți, cari doresc și înscrie băieții pe anul școlastic 1908/9 aici, sunt rugați a se adresă la subscrisul carele la dorință se va îngriji de locuință și vîpt corăspunzător fie la vreun profesor fie la familii private.

Karcag, 1 Iunie 1908.

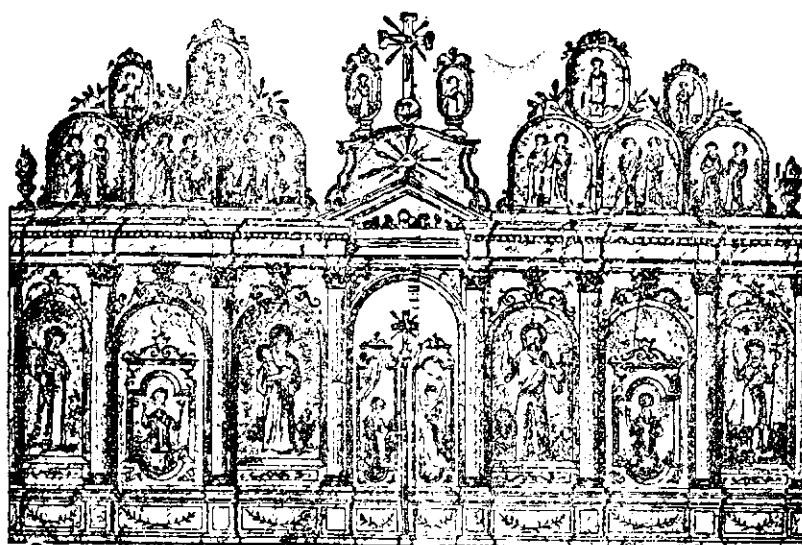
Nicolae Popescu,
paroh gr. or.

Distins în: Triest, Pécs, Temesvár și Budapesta.

**Urmașul lui
Jiratkó A. Kálmán Ede**

sculptor și edificător de altare.

Király u. 38. PÉCS. Perczel u. 35.

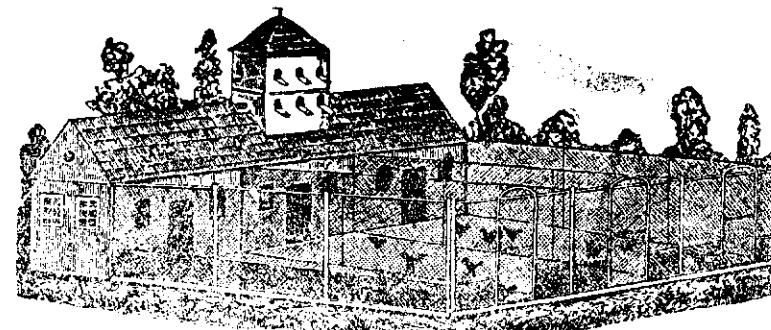
Onorați parohi! Am onoare a atrage atențunea Prea Sfintilor voastre asupra firmei mele de sculptură și altare.

Din atelierul meu au ieșit tot felul de statui de piatră și lemn precum și de masă de peatră cari precum sunt de eftine sunt tot așa fără nici o excepție. Construiesc altare în toate stilurile, dela cel mai simplu până la cel mai complicat. Mai multe sute de seriori de recunoștință adeverese că nenumărate statui, altare și montare de biserici facute de mine, fotografii cărora stau la dizpoziția oricui, toate au satisfăcut deplin pe cei cari le-au comandat. Primesc reparaturi și tot felul de renovări în brașa aceasta.

Recom. On. parohi: Urmașul lui Jiratkó A. Kálmán Ede, sculptor și edif. de altare.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sărmă.
DEBRECZEN.

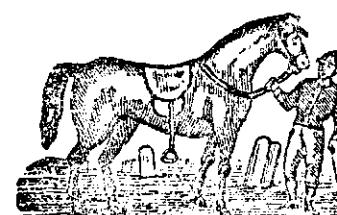

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

Merzai Kálmán

curelar și șeluri

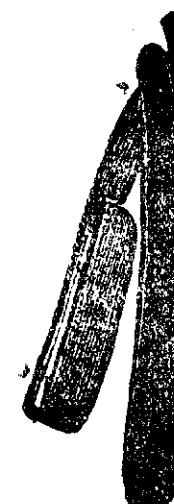
Nagyvárad, Szt. János utcza 48.

Hamuri, șele, instrumente trebuincioase pentru călărit, drum și vânat, frâne și biciuri, procoviță pentru cal fine și ieftine, giamantane de călătorie, generate de piele, portomoncie, în mare assortiment.

Prețuri ieftine. — Prețuri ieftine.

Dresări se efectuesc în mod grabnic și prompt.

In atențunea medicilor și a barbierilor.

In primul atelier din Ardeal de ascuns cu putere electrică, se asează și se melirează cu prețuri moderate tot felul de instrumente medicale și de bărbier. Instrumentele trimise pe postă se ascută în 24 de ore.

Solicităm încrederea binevoitoare răman cu stima:

Exner Sándor
NAGY-SZEBEN.
promenada Bretter.

Haine preotești.

Am onoare a aduce la cunoștința on. preoți, că mi-au sosit stofele negre de primăvară și vară și le păstrează în magazin în mare assortiment. — Mă voi sili ca și până acum să câștig încrederea și mulțumirea on. mei clienți.

mă duc pe cheltuiala proprie până la fața locului.

Primesc confectionarea și repararea odăjiilor bisericesti, cu prețuri moderate. Prăvălia: Lângă casina națională, casa Balog György. Szabadka. Vesselényi ut. Hadnagy István, croitor de haine civile și preotești.

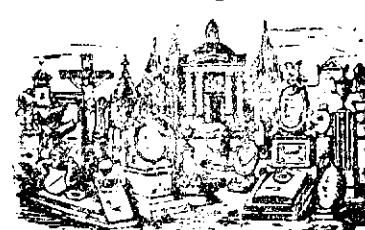
JOSEF ROUBISCHEK, sculptor.

NAGYSZEBEN, BURGERGASSE NR. 36.

Cel mai mare și mai frumos atelier din Transilvania.
IȘI RECOMANDĂ:

Monumentele 300 de bucăți și pietrele de mormânt din piatră compactă de nisip dela 10 până la 200 cor.

Din diferite specii de marmoră, dela 60 până la 500 coroane.

Asemenea din granit sur-albastru de Silezia, granit negru închis de Svedia, de Syenit de Saxonia și Bohemia și Labrador de Norvegia dela 180 până la 1800 cor. bucata.

Execuții curate și prețuri moderate. In depozit pietre cișălate prima calitate în toate dimensiunile.

CORNEL N. DEMETER farmacist în Szászváros.

Peronospin pentru stropirea viei contra peronosporei e mai bun și mai ieftin și manipularea cu mult mai simplă, ca piatra vânătă. Un pachet de 100 litre apă costă 60 fil. Pravul acesta să folosește și la stropirea pomilor. La comandă de 10 pachete să trimit francate. Revânzătorii capătă rabat corăspunzător.

Preparate cosmetice.

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumusețarea și alberea mâinilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delăturează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăburte, pisteni (mitesser), precum netezeste și zbîrciturile. Conținutul creamului acestuia e nestrăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E prețat din ingredienții foarte fine, și din mirozuri plăcute de flori. Albește și netezeste pielea. Se recomandă a se folosi împreună și săpunul de benzoe mygdale. Prețul 70 fileri.

Poudre Veturien. Acoperă foarte bine, încât nici nu să observă că face este pudrată. Întrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce alcum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. În culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

Veturien Parfum. Vera-violetta, cel mai fin parfum de viole, lăcrămoare și scumpie (iorgovan) și Jockey Club. Pr. 160 fil. — „Ideal“, cel mai nou parfum, 2 cor.

Apa de gură „Cremsier“ (Albă sau roșie.) Prin întrebuițarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — și delăturează durerea dinților, precum să și interese dinții și gingeile. Prin întrebuițarea apei acesteia, să delăturează miroslul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuițarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremsier“ devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Cremsier“ Prin întrebuițarea pravului acestuia devin dinții trumuși și albi. Prețul 70 fil.

Perii de dinți, fine. Alegere mare, în diferite prețuri. **Esență de China.** Contra căderii părului cu rezultat foarte bun. Prețul 140 fil. **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fileri. **Olu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Diferite mirozuri de parfumuri franceze de prima calitate — să capătă după măsură. — Săpunul de benzoe mygdale e cel mai bun în întrebuițare. Săpuniuri fine — și deosebit plăcut miroitoare, se capătă în diferite prețuri.

Prav contra opăritului și urmărilor neplăcute la copii. Prețul 50 fileri. **Prav contra asudatului** Prețul 50 fileri.

Prav pentru insecte. 20, 40 fil. și 1 cor.

Instrucțiuni pentru prepararea rumului, dif. liqueuri și alte băuturi. **Syrup de zmeură!** Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 klg.

1 cor. 20 fil. Un demjon poștal de 4 1/2 kligr. franco trimis 6 cor. 50 fil. Adresa să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comună, nr. casei, posta ult. și co.

Grósz Nagy Ferencz,

farma- DEBRECZEN, Sas-u. 8. farmacia
eisti. „Arany egyszárny“
Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumată!

Cine voiește să scape de orice soi de reumată și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patenat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament. Numai există reumată!

MUSTAȚĂ E FRUMOASĂ dacă întrebuițezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustetelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede o parte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin poșă se trimit numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajus, ca părul sau mustață o luană să aibă culoarea ce o dorește. Nu înaprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Cea mai bună fabricație și cel mai ieftin izvor de a-și procură cineva instrumente muzicale de tambură :

Andrijă Car

Ruzicna ul 1.

ZAGREB

Vlaska ul 22.

Își recomandă tamburele fabricație excelentă dela cele mai simple până la cele mai complicate cu preț moderat. Preț curent trimis gratuit și porto franco.

Nu mai sunt bătături!

(Ochi de găină).

Cine voiește să scape de bătăturile dureroase să folosească

„Anti-Klavin“

care prin compoziția ei chimică e cea mai eficace și mai bună.

După a doua întrebuițare bătăturile vor dispare necondiționat.

Nenumărate scrisori de mulțumire și recunoștință.

Prețul unui tub : 80 fileri.

O față cu pistrui o face albă ca zăpada,

Apa americană contra pistruielor de Dr. HYAM

și

Săpunul american contra pistruielor de Dr. HYAM

Depositul principal :

Dr. Vámos și Füredi

drogherie și parfumerie.

AZ „ANGYALHOZ“.

Pécs. Pécs.

In tipografia diecezană din Arad str. Batthyán Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare

atât în numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană

Sibiului.

Librăria A. Mureș

Brașov.

Librăria I. Ciureu

Brașov.

Librăria diecezană

Caransebeș.

Librăria Nemes Kálmán.

Lugos (Lugoj).

următoarele compoziții muzicale:

Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) s. a. giate pe note de Trifon Lugoian, prof. de muzică și cântă-

Prețul 80 fil.

De ducă... Cor bărbătesc pe motiv poporal de Trifon Lugoian.

Prețul 1 cor.

Negruta cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1.50.

Coasa Melodie poporală. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica poporală românească De Ioan Vidu. Prețul 1 coroană 50 fileri.